

Nr 541

Av herr Nyberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 110, angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1955/56 m. m.

I proposition nr 110, s. 24—43, framlägger Kungl. Maj:t vissa förslag rörande marinens tekniska personal, vilka synes avse att genom utbyggnad av mariningenjörkåren med en lägre kategori mariningenjörer åstadkomma en av chefen för marinen ifrågasatt effektivisering av marinens tekniska tjänst. Ifrågavarande lägre mariningenjörer avses i första hand för befattningar inom ledningen av den tekniska tjänsten ombord på flottans fartyg, vari de synes komma att ersätta nuvarande underofficerare. I propositionen uppräknas ett antal sådana befattningar å kryssare typ Tre Kronor, jagare typ Halland samt jagare typ Öland och Visby. Med utgångspunkt från befintliga eller under byggnad varande fartyg av angiven typ kan de beräknas uppgå till ett 80-tal. Den nya ingenjörskadern skall i första hand byggas upp med utnyttjande av underofficerare tillhörande berörda tekniska yrkesgränar. Underofficer tillhörande teknisk yrkesgren, som efter prövning beräknas kunna inhämta den merutbildning som erfordras för anställning såsom mariningenjör av ifrågavarande typ, bör enligt propositionen uttas för angiven utbildning och beredas tillfälle att erhålla anställning såsom mariningenjör, sedan vederbörande styrkt att han innehar härför erforderlig kompetens. I sammanhanget erinrar departementschefen om nu pågående försöksutbildning vid sjökrigsskolan av tio i särskild ordning uttagna underofficerare vid flottan jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 november 1954. Det anges att Kungl. Maj:t med ledning av erfarenheterna från nämnda försök torde få utforma för nu anmält ändamål erforderlig utbildningsorganisation.

Beställningar för den nya kategorien mariningenjörer avses inrättas i utbyte mot befintliga beställningar för underofficerare. Departementschefen räknar med att en del av de underofficerare som anställs såsom mariningenjörer innehar ordinarie beställningar i 19, 21 och 23 lönegraden.

Ifrågavarande jämlikt proposition nr 110 föreliggande förslag grundar sig bl. a. på en av direktören vid AB Götaverken i Göteborg R. A. Lindén verkställd utredning, varom beslut träffades den 22 augusti 1952, och betänkande förelåg den 4 december samma år. Vidare har förelagat de kompletterande detaljutredningar chefen för marinen sedermera utfört på

grundval av nyssnämnda betänkande och som redovisats i skrivelse den 15 januari 1954.

De båda utredningarna synes var för sig ha lett till avsevärt skiljaktiga resultat. Direktören Lindén förordade att marinens tekniska personal skulle utökas med en kategori lägre mariningenjörer KSS. I densamma skulle på särskilda grunder övergångsvis uppgå underofficerare tillhörande marinens tekniska yrkesgrenar, som förvärvat en efter vederbörandes kvalifikationer avpassad tilläggsutbildning. Behovet av beställningar för mariningenjör KSS beräknades av Lindén uppgå till sammanlagt 300 år 1958. I samband med tillkomsten av denna kategori lägre mariningenjörer skulle nuvarande underofficerskår ersättas med en ny personalgrupp, benämnd mästarkåren, bestående av mästare och flaggmästare i motsvarande löneställningar som nuvarande underofficerare av 2. graden respektive flaggunderofficerare. Den av chefen för marinen i slutet av 1953 genomförda överarbetningen av Lindéns betänkande gav å sin sida till resultat, att behovet av lägre mariningenjörer vid denna tidpunkt kunde beräknas till sammanlagt 179 samt att någon förändring av befälsstrukturen innebärande att nuvarande underofficerskår ersättes med en mästarkår icke var aktuell.

Nyssnämnda skiljaktigheter i uppfattning har präglat jämväl de remissutlåtanden som avgivits över å ena sidan Lindéns betänkande och å andra sidan marinchefens nyssnämnda förslag enligt skrivelse den 15 januari 1954. Motionärerna har för sin del fäst avseende vid att åtskilliga yttranden över förstnämnda betänkande hänvisar till pågående befälsutredning. Därav synes framgå att de föreslagna ändringarna i personalorganisationen vid marinens tekniska yrkesgrenar ansetts vara av den art och omfattning att frågan borde prövas i ett större sammanhang. Denna uppfattning hävdades av såväl statskontoret som statens lönenämnd och vissa av frågan berörda personalförbund, bl. a. Svenska underofficersförbundet, Försvarsväsendets underbefälsförbund och Försvarets civila tjänstemannaförbund. Icke heller marinchefens sedermera framlagda förslag i januari 1954 mottogs av åberopade remissinstanser med gillande. Sålunda borde enligt statskontorets uppfattning marinchefens förslag underkastas en genomgripande omarbetning. Statens lönenämnd kunde för sin del icke tillstyrka de föreslagna övergångsanordningarna. Svenska underofficersförbundet ansåg att den tekniska tjänstens krav — i avvaktan på att försvarets befälsfråga vinner sin slutgiltiga lösning — bäst skulle tillgodoses genom att förläna nuvarande underofficerare en mot behovet svarande tilläggsutbildning inom vederbörligt yrkesområde.

Vi delar nyssnämnda betänkligheter även inför nu föreliggande förslag i proposition nr 110 rörande marinens tekniska personal. Det synes nämligen kunna starkt ifrågasättas, huruvida icke de i propositionen förordade åtgärderna reellt innebär en förändring av befälsstrukturen inom de tekniska

yrkesgrenarna vid flottan som kan vara ägnad att föregripa pågående överväganden inom den fortsatta utredningen över befälsfrågan, vartill försvarsministern den 27 juli 1954 låtit kalla ledamoten av riksdagens andra kammare Sigurd Lindholm. Ytterligare har vi fäst avseende vid att Kungl. Maj:t enligt bemyndigande den 5 november 1954 låtit kalla sakkunniga för utredning beträffande vissa personalkårer m. m. inom försvaret samt att direktiven till sistnämnda utredning förordar en översyn av bl. a. mariningenjörkåren. Slutligen kan enligt vår uppfattning ett kommande ställningstagande från riksdagens sida till ÖB:s nu föreliggande förslag rörande försvarets framtida utformning icke undgå att påverka jämväl utformningen av här ifrågasatt personalorganisation inom marinens tekniska avdelningar.

Resultaten av sålunda pågående utredningar och överväganden förefaller tidigast under nästkommande år kunna läggas till grund för ställningstagande från riksdagens sida. De åtgärder Kungl. Maj:t nu föreslår beträffande marinens tekniska personal avses först om ett betydande antal år medföra ifrågasatt effektivisering av marinens tekniska tjänst. Den under innevarande år påbörjade försöksutbildningen av 10 mariningenjörer vid sjökrigsskolan beräknas sålunda tidigast om ca fem år vara till sin såväl teoretiska som praktiska del avslutad. Under denna tid liksom under avsevärd tid därefter kommer ledningen av den tekniska tjänsten ombord att såsom hittills i stor utsträckning handhas av underofficerare. Skäl synes därför föreligga att låta de i proposition 110 föreslagna åtgärderna rörande marinens tekniska personal anstå i avvaktan på en mer sammanfattande prövning av i första hand befälsfrågan men även övriga här nämnda frågor, i den utsträckning de övar inflytande på befälsorganisationens utformning. Vi finner detta så mycket mer angeläget som en sammanjämkning av de skilda ståndpunkter som hittills intagits till försvarets befälsfråga förutsättes vara oundgängligen erforderlig innan densamma bringas till slutgiltig lösning. Ett ställningstagande från riksdagens sida innevarande år till de i proposition nr 110 framlagda förslagen rörande marinens tekniska personal kan enligt vår mening vara ägnat att försvåra en sådan, ur försvarets synpunkt ytterst angelägen utveckling.

På grund av det sålunda anförda hemställes,

att riksdagen i avvaktan på resultatet av pågående befälsutredningar m. m. måtte besluta låta anstå med handläggningen av vad som i Kungl. Maj:ts proposition nr 110 anföres beträffande marinens tekniska personal.

Stockholm den 22 mars 1955

Olaus Nyberg

Thure Andersson
i Ronneby

Per Svensson
i Stenkyrka

Ernst Ahlberg